

Tabiiy boyliklar

Yer yuzasi

Zilzilalar

Yerning suv resurslari

Cho'llar va ularning boyliklari

O'rmonlar va ularning boyliklari

Tog'lar va ularning boyliklari

Moddalar

Moddalarning aralashmalari

Organik va noorganik moddalar

Tabiiy resurslarni qanday saqlash kerak?

1. Yer yuzasi

Globus va Yer sharini taqqoslang. Ularda qanday umumiylik bor? Ular bir-biridan nimasi bilan farq qiladi?

Qadim zamonlardan beri odamlar Yer yuzi bo'ylab sayohat qilishgan. Sayohat paytida ular Yer yuzasi bir xil emasligini, uning ayrim joylari tekisliklardan, ba'zi joylari esa tepaliklar, tog'lar va chuqur daralardan iborat ekanligini payqashgan. Vaqtlar o'tib, sayohatchilar Yerning barcha past-baland joylarini xaritaga tushirishgan.

Globus – bu Yer sharining modeli bo'lib, unda butun Yer yuzasi tasvirlangan. Globus silliq ko'rinishda bo'lganligi uchun Yer yuzidagi barcha notekisliklar unda turli xil ranglar bilan aks ettirilgan.

Globusni o'rganing. Quruqlikning qaysi qismlarini bilasiz? Ularni daftaringizga yozing.

2. Relyef

Yer yuzasidagi barcha notekisliklar **relyef** deb ataladi. Relyef shaklini o'rganing. Ularni tavsiflab bering. Ular bir-biridan nimasi bilan farq qiladi? Ulardan qaysilarini uchratgansiz?

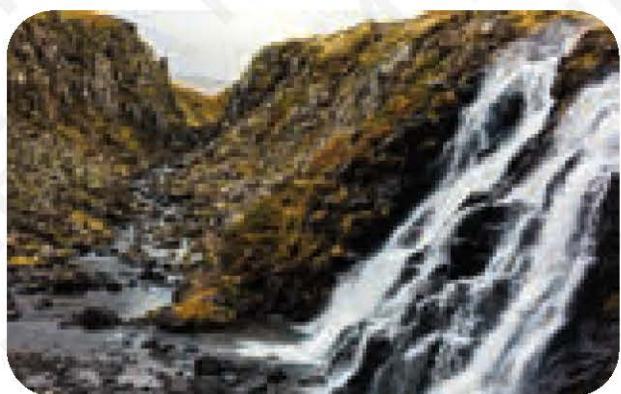
Tekisliklar

Tog'lar

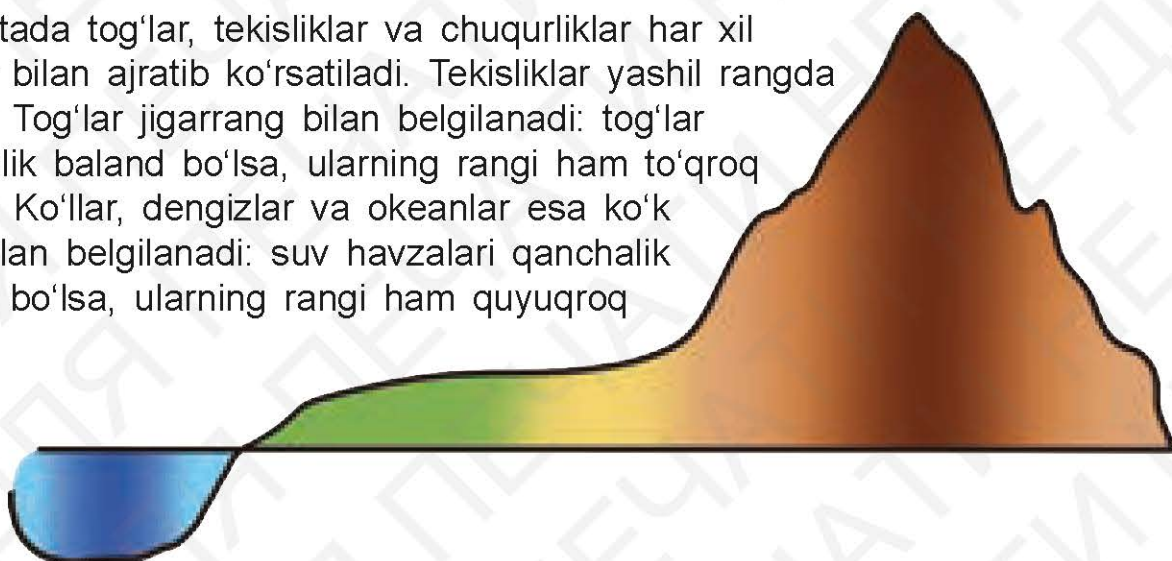

Chuqurliklar

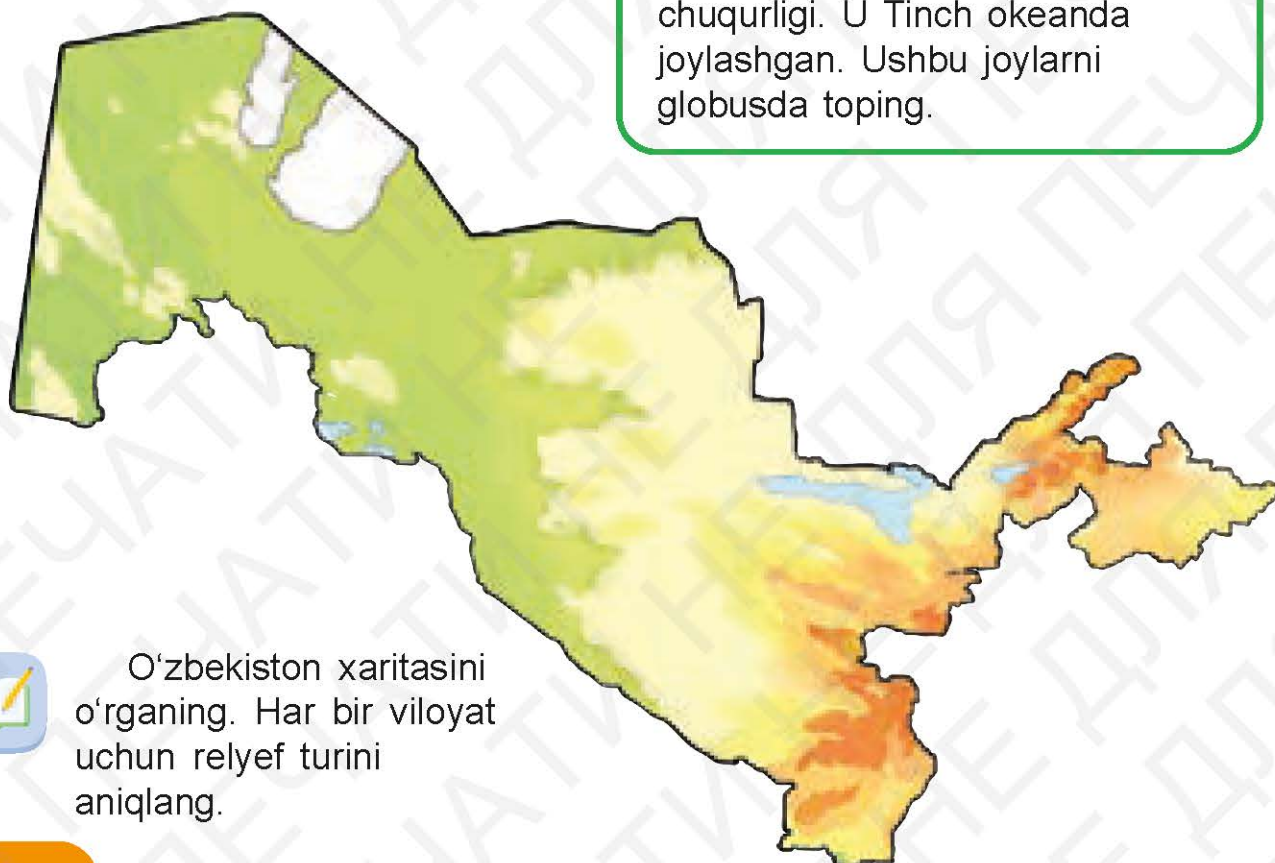
3. Xaritada relyefning tasviri

Xaritada tog'lar, tekisliklar va chuqurliklar har xil ranglar bilan ajratib ko'rsatiladi. Tekisliklar yashil rangda bo'ladi. Tog'lar jigarrang bilan belgilanadi: tog'lar qanchalik baland bo'lsa, ularning rangi ham to'qroq bo'ladi. Ko'llar, dengizlar va okeanlar esa ko'k rang bilan belgilanadi: suv havzalari qanchalik chuqur bo'lsa, ularning rangi ham quyuqroq bo'ladi.

Bilasizmi?

Dunyodagi eng baland tog' – bu Everest (Jomolungma) tog'i. U Yevrosiyo qit'asida joylashgan. Eng chuqur joy esa Mariana chuqurligi. U Tinch okeanda joylashgan. Ushbu joylarni globusda toping.

O'zbekiston xaritasini o'rganing. Har bir viloyat uchun relyef turini aniqlang.

4. Landshaft

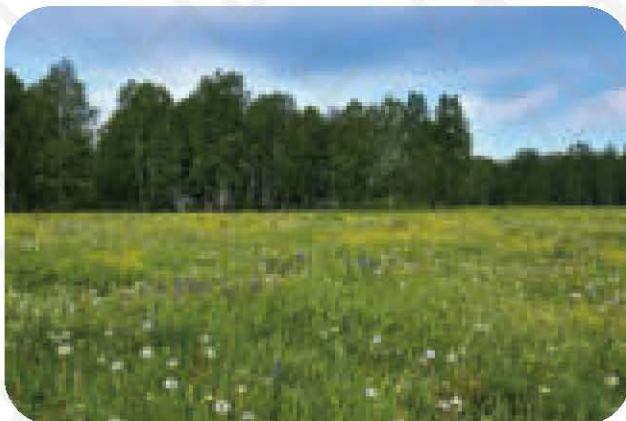
Odatda, joylarni tavsiflashda “landshaft” so‘zi ishlatiladi. **Landshaft** – bu qoyalar, daraxtlar, tuproq, ko‘llar, daryolar, o‘simlik va hayvonot dunyosi, atmosfera kabi Yerning barcha elementlari joylashgan hudud turi.

Landshaftning 2 xil turi mavjud: tabiiy va inson tomonidan yaratilgan.

Tabiiy

Inson tomonidan yaratilgan

O‘z hududingizdagi landshaftni daftaringizga chizing. Joyning turini yozing.

Sinfdozlaringiz bilan birgalikda “Landshaft turlari” mavzusida taqdimot tayyorlang.